

Czy uczciwy polityk może być skuteczny?

Rok 2011. Katecheta zadaje uczniom liceum pytanie: Czy uczciwy polityk może być skuteczny? Nikt nie odpowiada: TAK. Jak dzisiaj, po ośmiu latach, odpowiedziałaby młodzież? Jak przekazać młodym ludziom nauczanie społeczne Kościoła? Jak odpowiedzieć na pytania: Czym jest polityka? Czym powinien kierować się polityk?

14 marca b.r. Konferencja Episkopatu Polski przyjęła dokument „O ład społeczny dla wspólnego dobra. List społeczny Episkopatu Polski”. Proponujemy zajęcia, na których uczniowie zapoznają się z fragmentami tego dokumentu. Być może po zajęciach zechcą sięgnąć do całości.

=====

SCENARIUSZ

Wprowadzenie: Mądra polityka

Katecheta zapowiada, że tematem zajęć będą zasady wskazane w nauczaniu społecznym Kościoła jako zasady działania mądrej polityki. Zasady te, które nadają mądrościowy wymiar polityce, zostały skrótowo przedstawione w dokumencie „O ład społeczny dla wspólnego dobra. List społeczny Episkopatu Polski”, a wskazał na nie papież Franciszek w adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium*¹.

Są to:

- Czas jest ważniejszy niż przestrzeń
- Jedność przeważa nad konfliktem
- Rzeczywistość jest ważniejsza od idei
- Całość przewyższa część

Praca uczniów: na przykładzie konkretnej sytuacji²

Uwaga: Katecheta może wybrać inny kontrowersyjny temat, który zainteresuje młodzież. O zasadach rozmowy z młodzieżą na tematy kontrowersyjne chcemy opublikować osobne materiały – na przykładzie katechezy o aborcji (o ile katecheci wyrażą zainteresowanie takimi materiałami).

Katecheta pyta uczniów, co sądzą o zniesieniu zakazu handlu bronią, to znaczy o pozwoleniu na dostęp do broni. Po kilku wypowiedziach uczniów katecheta zapowiada, że nie chodzi teraz o dyskusję

¹ Adhortacja apostolska *Evangelii Gaudium* Ojca Świętego Franciszka, Rzym, 24 listopada 2013 r.

² Katecheta może wybrać inny kontrowersyjny temat, który zainteresuje młodzież. O zasadach rozmowy z młodzieżą na tematy kontrowersyjne opublikujemy osobne materiały na przykładzie rozmowy o aborcji (o ile katecheci wyrażą zainteresowanie tym tematem).

na ten temat, tylko o określenie się uczniów: kto jest za, a kto przeciw. Nawet jeśli wszyscy w klasie są przeciw, katecheta przedstawia krótko poglądy, które na ten temat funkcjonują w społeczeństwach świata.

Argumenty zwolenników różnych poglądów na temat dostępu do broni:

Zwolennicy liberalizacji prawa dostępu do broni uważają, że jest to związane z prawem do samoobrony i dzięki temu spadnie przestępczość. Ich zdaniem potencjalni przestępcy będą się liczyć ze skuteczną obroną napadanych.

Przeciwnicy swobodnego dostępu do broni uważają, że brak ograniczeń prawnych w tej dziedzinie zwiększa ryzyko zabójstw i samobójstw oraz uznają, że broń mogą mieć w posiadaniu i używać tylko niektóre służby mundurowe (policja i wojsko), na ile tego wymaga porządek w państwie i jego bezpieczeństwo.

Po wprowadzeniu w temat i zapisaniu zasad na tablicy uczniowie w klasie dzielą się na cztery lub osiem grup. Każda otrzymuje kartkę z wydrukiem jednej z zasad. Uczniowie w grupie mają za zadanie zapoznanie się z tą zasadą i rozpatrzenie postawionego problemu (za lub przeciw zezwoleniu na dostęp do broni) w świetle tej zasady. Potem na forum klasy przedstawiają daną zasadę i to, jak w jej świetle widzą postawiony kontrowersyjny problem.

Podczas pracy katecheta może podchodzić do uczniów i dodatkowo wyjaśniać daną zasadę na podstawie adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium*³.

=====

Uczniowie przedstawiają wyniki prac w grupach. Katecheta pyta, czy widzą konieczność kierowania się przez polityków takimi zasadami i czy to – zdaniem uczniów – poprawiłoby jakość życia politycznego w naszym państwie.

Potem przypomina, że materiały pochodzą z *Listu społecznego Episkopatu*. Przedstawia (czyta) tematy omówione w tym dokumencie, czyli kolejne rozdziały:

Spółeczna misja Kościoła
Spory społeczno-polityczne i konieczność ich przewyciężenia
Doświadczenie solidarności
Potrzeba nawrócenia i dialogu
Refleksja nad językiem
Istota polityki
Fundamenty ładu społecznego
(czyli *cnoty kardynalne: roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie i męstwo*)

³ Adhortacja apostołska *Evangelii gaudium* nr 221-237:

https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/adhortacje/evangelii_24112013.html.

Ład instytucjonalny państwa

Mądrościowy wymiar polityki (*temat został omówiony na tych zajęciach*)

Wezwanie do modlitwy i zaangażowania

Na koniec katecheta proponuje modlitwę za polityków – na wzór modlitwy św. Tomasza Morusa, patrona polityków. Św. Tomasz Morus napisał ją po ogłoszeniu wyroku śmierci na niego⁴.

Wszechmogący Boże, zabierz ode mnie [i od wszystkich, którzy sprawują władzę], wszelkie pyszne myśli, wszelkie pragnienia [...] własnej chwały, wszelką zazdrość, wszelką chciwość, obżarstwo, lenistwo i lubieżność, wszelkie uczucia gniewu, wszelką żądzę zemsty, wszelkie pragnienie albo radość z nieszczęścia innych, wszelką przyjemność z doprowadzania ich do złości i gniewu, wszelkie zadowolenie z zarzutów lub ze znieważania kogokolwiek będącego w nieszczęściu i niedoli.

Boże pomóż politykom kierować się właściwymi wartościami, aby mieli zawsze na uwadze dobro wszystkich obywateli.

Ojcze nasz...

[T.Cz. – www.katechizmy.pl]

=====
Materiały dla uczniów (patrz plik: Do druku)

I. Zasady działania mądrej polityki

Pierwsza z nich: „czas jest ważniejszy niż przestrzeń” – nakazuje pracować w długiej perspektywie, bez obsesji uzyskiwania natychmiastowych rezultatów. Chodzi o dalekowzroczność, przewidywanie dalekosiężnych skutków i inicjowanie procesów długofalowych, podejmowanych z myślą o pomyślności przyszłych pokoleń.

II. Zasady działania mądrej polityki

Druga zasada to: „jedność jest ważniejsza niż konflikt”. Rozdziwiek między deklaracjami na temat wspólnoty i jedności a praktykowanymi podziałami czy nawet wrogością przeżywaną w codziennym życiu uświadamia potrzebę tego, co mądrość Kościoła wyraża w zdaniu: „Silniejsze jest

⁴ Modlitwa została przeredagowana. Oryginalny tekst: <https://www.deon.pl/religia/swiety-patron-dnia/art,63,sw-tomasz-morus-meczennik-sumienia.html> [dostęp: 2019.03.27]

bowiem to, co wiernych łączy, niż to, co dzieli: niech w rzeczach koniecznych będzie jedność, w wątpliwych wolność, a we wszystkich miłość” (KDK, nr 92).

III. Zasady działania mądrej polityki

Trzecia zasada przypomina, że „rzeczywistość jest ważniejsza od idei”. Między rzeczywistością a ideą zawsze dochodzi do napięć. Polityka jest jednak sztuką takiej realizacji idei przewodnich, aby nie przekształciły się w oderwane od rzeczywistości ideologie, które prowadzą do społecznych konfliktów. Współcześnie np. jedna z hakaśliwych ideologii również obecna w naszym społeczeństwie podważa binarny podział płci i niezastąpioną rolę rodziny naturalnej, próbując w publicznej debacie, prawie i programach edukacyjnych zastąpić człowieka rzeczywistego jego zideologizowanym obrazem.

IV. Zasady działania mądrej polityki

Wreszcie czwarta zasada: „całość jest czymś więcej niż część i czymś więcej niż ich prosta suma” (EG⁵, nr 235) jest szczególnie aktualna i ważna w zglobalizowanym, unifikującym się świecie. Chodzi o to, aby jako naród nie żyć w „abstrakcyjnym uniwersalizmie globalizacji”, a zarazem „aby nie ulec pokusie wąskiego, lokalnego spojrzenia” (EG, nr 234).

⁵ EG – skrót: Adhortacja apostołska, o której mowa: *Evangelii gaudium*